

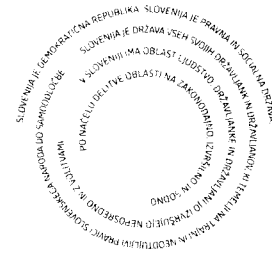

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Poslanska skupina Nova Slovenija - krščanski demokrati

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 96 70, f: 01 478 98 65, e: ps-nsi@dz-rs.si, www.dz-rs.si

POSLANEC
mag. Matej Tonin

Ljubljana, 19. 12. 2016

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
Dr. Milan Brglez, predsednik

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Prejeto:	19 -12- 2016		
Šifra:	801-01	16-21	1
Povezava:			
EPA:	1680-VII	EU:	
Sign. zn.:			
Kratice:			

Na podlagi 88. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13, 75/16), 19. člena Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 112/05 - uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 39/11, 48/12) in 114. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 92/07 - uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13) vlagam poslanec

**PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O VARSTVU
OKOLJA**

in vam ga pošiljam v obravnavo in sprejem na podlagi 114. in 115. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije.

Pri obravnavi predloga zakona v Državnem zboru RS in pri delu njegovih delovnih teles bom sodeloval poslanec mag. Matej Tonin.

Prilogi:

- predlog zakona,
- podpis poslanca:
 - mag. Matej Tonin

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM ZAKONA

V skladu s 149. členom Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – UPB, 49/06 – ZmetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15 in 30/16; v nadaljnjem besedilu: ZVO-1) se zbiranje, obdelava in odlaganje komunalnih odpadkov zagotavlja v okviru opravljanja obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja. Objekti in naprave, ki so potrebni za izvajanje teh javnih služb, so infrastruktura lokalnega pomena. Zakon vladi daje pooblastilo, da podrobneje predpiše vrste dejavnosti ter vrste komunalnih odpadkov in nalog, ki se izvajajo v okviru teh obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja. Prav tako vlada predpiše metodologijo za oblikovanje cen, oskrbovalne standarde in tehnične, vzdrževalne, organizacijske ter druge ukrepe in normative za opravljanje teh javnih služb. Občine so dolžne zagotoviti njihovo izvajanje v skladu s predpisi vlade in predpisi, ki urejajo gospodarske javne službe.

Najmanjši obseg in vsebino ravnanja z ločeno zbranimi frakcijami, ki morata biti zagotovljena v okviru opravljanja lokalne javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki, določa Odredba o ravnanju z ločeno zbranimi frakcijami pri opravljanju javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki (Uradni list RS, št. 21/01 in 41/04 – ZVO-1; v nadaljnjem besedilu: Odredba).

Omenjena odredba v 15. členu določa standarde za vzpostavitev zbirnih centrov za ločeno zbiranje odpadkov, in sicer ločeno za občine in ločeno za večja naselja (naselja z več kot 8.000 prebivalci). Določeno je, da je potrebno na območju vsake občine in (dodatno) za vsako naselje z več kot 8.000 prebivalci urediti najmanj en zbirni center (izjema je le občina z manj kot 3.000 prebivalci, če je zagotovljeno, da povzročitelji komunalnih odpadkov lahko oddajajo ločene frakcije najmanj v enem zbirnem centru na območju sosednjih občin). Odredba določa tudi, da je potrebno za naselje z več kot 25.000 prebivalci urediti najmanj dva zbirna centra, za naselje z več kot 100.000 prebivalci pa najmanj en zbirni center na vsakih 80.000 prebivalcev.

V skladu s temi standardi mora tako po en zbirni center zagotoviti občina, ki ima 3.000 prebivalcev, enako pa tudi občina, ki ima na svojem območju naselje z več kot 8.000 prebivalci – torej enako kot naselje z več kot 100.000 prebivalci, ki mora imeti najmanj en zbirni center na vsakih 80.000 prebivalcev.

Pri izgradnji zbirnih centrov za ločeno zbiranje odpadkov kriterij števila prebivalcev ne bi smel biti omejen na območje ene občine. Če Zakon o varstvu okolja in drugi podzakonski predpisi zasledujejo cilj odgovornega ravnanja z odpadki in s tem varovanje našega življenjskega okolja za vse prebivalce, potem bi morala Odredba o ravnanju z ločeno zbranimi frakcijami pri opravljanju javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki dopuščati možnost uporabe zbirnega centra tudi v sosednji občini, če za to obstaja soglasje za skupno uporabo (in ga občini morda tudi skupaj zgradita) in je zbirni center dovolj velik. Pri tem bi moralo biti upoštevano načelo gospodarnosti, racionalnosti in ekonomičnosti in ne zgolj dejstvo, da mora biti zgrajen na območju določene občine. Omenjena odredba tako ne glede na Zakon o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 94/07 - UPB, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12 - ZUJF in 14/15 - ZUUJFO in 76/16 - odl. US; v nadaljnjem besedilu: ZLS) in Zakon o financiranju občin (Uradni list RS, št. 123/06, 57/08, 36/11 in 14/15 - ZUUJFO; v nadaljevanju ZFO - 1), ki sicer dopuščata, da več občin soustanovi javno podjetje ali javni zavod za učinkovitejše izvajanje javne službe (kar ločeno zbiranje odpadkov tudi je) ali pa za ta namen podelijo skupno koncesijo, ne dopušča "uporabe" zbirnega centra v drugi občini. Le-ti morajo biti zgrajeni v skladu z odredbo.

Zbirni center je opredeljen kot pokrit ali nepokrit prostor, urejen in opremljen za ločeno zbiranje in začasno hranjenje vseh vrst ločenih frakcij, kjer povzročitelji komunalnih odpadkov iz širše okolice izvajalcu javne službe prepuščajo te frakcije in kosovne odpadke. Ne glede na standarde, ki jih za vzpostavitev zbirnih centrov določa Uredba, pa bi morala biti v skladu z načelom gospodarnosti velikost zbirnega centra prilagojena potrebam števila njegovih uporabnikov iz širše okolice, ne glede na območje posamezne občine. V kolikor je zbirni center v določeni občini večji od dejanskih potreb te občine, je v skladu z načelom gospodarnosti in učinkovitosti porabe javnih sredstev nujno potrebno zagotoviti možnost, da občini skupaj vzpostavita in uporabljata en zbirni center. Takšne rešitve bi omogočale bolj fleksibilno in racionalno izgradnjo zbirnih centrov za ločeno zbiranje odpadkov in s tem razbremenitev lokalnih skupnosti pri izvajanju te gospodarske javne službe.

Ministrstvo za okolje in prostor je že leta 2012 pripravilo predlog Uredbe o komunalnih odpadkih, s katero je nameravalo posodobiti Odredbo, in sicer tako, da bi določila pravila ravnanja s komunalnimi odpadki, določila obveznosti izvirnega povzročitelja teh odpadkov, vrste in najmanjši obseg dejavnosti in nalog, ki morajo biti zagotovljene v okviru javnih služb ter oskrbovalne standarde in normative ter tehnične in druge ukrepe za njihovo opravljanje. S tem bi bile zastarele in neživljenjske določbe odredbe odpravljene, predvsem glede standardov vzpostavitve zbirnih centrov, vendar se, žal, postopek po koncu javne obravnave predloga omenjene uredbe ni nadaljeval.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE ZAKONA

2.1. Cilji

Predlagani zakon zasleduje cilj gospodarnosti in učinkovitejšega ravnanja s komunalnimi odpadki pri vzpostavitvi zbirnih centrov za ločeno zbiranje na območju ene ali dveh občin, in sicer ne glede na območje posamezne občine. Za njihovo vzpostavitev ni odločilno zgolj območje občine ali večje naselje z določenim številom prebivalcev, temveč velikost zbirnega centra.

V kolikor je v okviru izvajanja lokalne javne službe zagotovljeno, da povzročitelji komunalnih odpadkov lahko oddajajo ločene frakcije v zbirnem centru v sosednji občini in se občini o tem pisno dogovorita, bo zakon to omogočil ne glede na vsebino 15. člena Odredbe (ki se s tem zakonom prenaša v ZVO-1), ki sicer določa standarde za njihovo vzpostavitev. Dve sosednji občini se lahko dogovorita tudi, da skupaj zgradita oziroma vzpostavita takšen zbirni center.

Sprejem tega zakona bo v bodoče v celoti zagotovil izvajanje načela sodelovanja, na katerega napotuje ZVO - 1 s tem, ko določa, da so občine med seboj solidarne in sodelujejo pri izvajanju nalog varstva okolja iz svoje pristojnosti s ciljem, da se zagotovijo okoljsko bolj sprejemljivi, primernejši in ekonomsko učinkovitejši ukrepi varstva okolja.

2.2. Načela

Predlog zakona sledi temeljnim načelom osnovnega zakona.

2.3. Poglavitne rešitve

Poglavitna novost, ki jo prinaša zakon, je določitev primera, ko občina na svojem območju ni dolžna zgraditi oziroma vzpostaviti zbirnega centra za ločeno zbiranje

komunalnih odpadkov. Če je na območju sosednje občine že vzpostavljen zbirni center in je večji od potreb prebivalcev te občine, se obe občini lahko pisno dogovorita, da se en zbirni center v okviru izvajanja javne službe uporablja za odlaganje odpadkov prebivalcev obeh občin. Prav tako se občini lahko dogovorita, da skupaj na novo zgradita oziroma vzpostavita skupni zbirni center. S tem je upoštevano načelo gospodarnosti, racionalnosti in ekonomičnosti in ne le dejstvo, da mora biti zgrajen na območju določene občine oziroma večjega naselja. Temu v prid govori tudi dejstvo, da tako Zakon o lokalni samoupravi kot Zakon o financiranju občin omogočata, da več občin soustanovi javno podjetje ali javni zavod za učinkovitejše izvajanje javne službe ali pa za ta namen podelijo skupno koncesijo. Zato je nelogično in neracionalno, da v skladu z veljavnim ZVO - 1 sosednji občini ne moreta enako ravnati v primeru vzpostavitve zbirnega centra.

Predlog zakona zato omogoča, da lahko dve sosednji občini skupaj uporabljata en zbirni center, in sicer ne glede na določbo 15. člena Odredbe, ki določa standarde za vzpostavitev teh centrov. Pogoj pri tem je, da je v okviru zagotavljanja javne službe zagotovljeno prebivalcem obeh občin, da kot povzročitelji komunalnih odpadkov ločene frakcije komunalnih odpadkov lahko odlagajo v enem skupnem zbirnem centru, ki je dovolj velik oziroma je za dejanske potrebe prebivalcev ene občine prevelik in zato nastajajo veliki stroški oziroma, da se občini dogovorita o skupni gradnji zbirnega centra.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona ne bo imel javno finančnih posledic za državni proračun in za druga javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje zakona ne bodo potrebna dodatna proračunska sredstva.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

5.1. Prilagojenost ureditve pravu Evropske unije

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije.

5.2. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

V primerjalnem pregledu je prikazan pregled ureditve zbirnih centrov za ločeno zbiranje komunalnih odpadkov v državah članicah in nečlanicah EU, predvsem glede predpisanih pogojev za njihovo vzpostavitev oziroma kriterijev in standardov za vzpostavitev zbirnih centrov za več občin skupaj.

Avstrija

Na podlagi avstrijske ustave je odgovornost za upravljanje z odpadki deljena med zvezo in deželami. Zvezna uredba o ločenem zbiranju organskih odpadkov je že leta 1995 določila, kateri organski razgradljivi materiali naj bi se zbirali ločeno, če se ne kompostirajo pri gospodinjstvih ali poslovnih subjektih (Separate Collection in EU-28).

Najbolj pomemben pravni akt za upravljanje z odpadki na nivoju države je zvezni Zakon o gospodarjenju z odpadki (*Abfallwirtschaftsgesetzes*) iz leta 2002, s številnimi podzakonskimi akti. Zakon med drugim določa, da mora gospodarjenje z odpadki biti čim manj škodljivo za ljudi, živali in naravo, s čim manjšim možnim onesnaževanjem, ki ohranja naravne vire in ne bo predstavljalo težav za naslednje generacije. Na zveznem nivoju je bil sprejet tudi prvi Zvezni načrt o gospodarjenju z odpadki (*Bundes-Abfallwirtschaftsplan*), ki velja za obdobje 2011 – 2017 (Separate Collection in EU-28; *Abfallwirtschaftsgesetzes*).

Objekti za upravljanje z odpadki so deloma regulirani z zakonodajo o odpadkih, deloma pa z zakonodajo s področja gospodarskih družb. Zvezni Zakon o gospodarjenju z odpadki v 54. členu določa obveznost izdaje dovoljenja glede zbirnih centrov (*Altstoffsammelzentren*) in zbiralnic (*Sammelstellen*) zgolj v primeru, da zbirajo nevarne odpadke (v originalu »problematične odpadke« - *Problemstoffe*). Komunalni odpadki podjetij se obravnavajo enako kot komunalni odpadki gospodinjstev, dokler so količine odpadkov podjetja primerljive s količino odpadkov gospodinjstev, v nasprotnem primeru morajo podjetja o tem obvestiti občino in se z njo pogajati glede stroškov odvoza (Separate Collection in EU-28).

Pravne osebe, ki dajejo na trg embalažo, elektronsko opremo in baterije, morajo ustanoviti in upravljati vsaj t.i. zbirne točke (*collection and recovery point*) na javno dostopnih krajih, na katerih lahko končni uporabniki brezplačno odložijo tovrstne proizvode, ko ti postanejo odpadki (Review on plastic waste in the municipal waste stream, Austria).

Način ločenega zbiranja odpadkov je organiziran različno po posameznih deželah. Zbiranje komunalnih odpadkov je urejeno z deželnimi zakoni o upravljanju z odpadki. Na podlagi teh zakonov so pripravljene deželni plani upravljanja ravnanja z odpadki, tako da obstaja 9 deželnih planov, ki pokrivajo posamezne tokove raznovrstnih frakcij komunalnih odpadkov (Spletna stran Evropske agencije za okolje, Municipal waste management in Austria, 2013, str: 4).

Na podlagi deželnih predpisov so občine ali t.i. »zveze občin« (*Gemeindeverband*) (lahko tudi v sodelovanju z družbami, ki zbirajo in gospodarijo z odpadki), odgovorne za vzpostavitev ustreznih sistemov zbiranja odpadkov (Municipal waste management in Austria, 2013, str: 4; Costs for Municipal Waste management in EU, str:17).

Tako je npr. Štajerska na podlagi deželnega zakona o gospodarjenju z odpadki (*Steiermärkische Abfallwirtschaftsgesetz*) prenesla odgovornost za zbiranje odpadkov na občine, ki ga morajo organizirati skladno z deželnim planom upravljanja s komunalnimi odpadki. Občinski odlok mora (na podlagi 11. člena deželnega zakona) imeti obvezno vsaj naslednje sestavine:

- označitev za katero območje velja (*Abfuhrbereich*) in določitev zbiralnic odpadkov (*Sammelstellen*),
- vrsto in frekvenco javnega odvoza komunalnih odpadkov,
- vrsto in frekvenco zbiranja nevarnih odpadkov v skladu z zvezno zakonodajo, prav tako pa tudi odpiralni čas (drugih) javno dostopnih zbirnih mest (npr. zbirnih centrov - *Altstoffsammelzentren*),

- tip uporabljenih zabojnikov ali vreč za zbiranje odpadkov, določitev njihove velikosti in njihovih cen (stroškov),
- temeljna načela financiranja javnega zbiranja in odvoza odpadkov, osnovanega na različnih frakcijah odpadkov in različnih storitvah,
- načrt gospodarjenja z odpadki, ki mora biti skladen z regionalnim načrtom (Steiermärkische Abfallwirtschaftsgesetz, § 11 Abfuhrordnung).

Štajerski deželni zakon o gospodarjenju z odpadki v 15. členu predpisuje tudi regionalne plane upravljanja s komunalnimi odpadki, ki jih morajo pripraviti združenja za gospodarjenje z odpadki (*Abfallwirtschaftsverbände*).

Občine lahko organizirajo zbiranje in odvoz odpadkov same, v sodelovanju z drugimi javnimi institucijami ali z zasebnim sektorjem. Ena od možnih oblik je tudi medobčinsko sodelovanje. Pri tem navajajo kot primer dobre prakse mesto Leoben in njegovo sodelovanje z sosednjimi občinami, ki je prineslo pozitivne rezultate za vse vključene strani (Spletna stran Waste-to-Energy Research and Technology Council).

Združenje za gospodarjenje z odpadki Leoben vključuje vse občine regije Leoben in občini Hieflau in Radmer (skupaj 17 občin z 62.786 prebivalci oziroma 30.819 gospodinjstvi). Na podlagi regionalnega plana upravljanja z odpadki je to združenje zadolženo za zbiranje odpadkov in za skupne zbirne centre ter za organizacijo predelave odpadkov, ki jo opravljajo bodisi podjetja v javni ali zasebni lasti. Odpadki se delijo na uporabne odpadke za reciklažo, organske odpadke, kosovne odpadke in odpadke, ki nastajajo na javnih mestih (parki). Stroški se na podlagi 7. člena tega plana delijo med občine na podlagi uradnega podatka o številu prebivalcev v posamezni občini (*Abfallwirtschaftsplan 2010 des Abfallwirtschaftsverbandes, Leoben*).

Glede pogojev za vzpostavitev in delovanje zbirnega centra je v točki 5.4.1 regionalnega plana upravljanja z odpadki regije Leoben navedeno, da se lahko v njih zbira ob urah obratovanja vse odpadke z izjemo mešanih odpadkov in nevarnih odpadkov. Osebe mora zagotoviti ločeno odlaganje posameznih vrst odpadkov. Odpadki se morajo ločiti vsaj po naslednjih kategorijah: papir, kovine, steklo, tekstil in nevarni odpadki (gospodarjenje s temi se ureja na podlagi zvezne zakonodaje). Osebe, ki je zaposleno v zbirnem centru, mora imeti ustrezno znanje: s področja delovanja združenja za gospodarjenje z odpadki, o gospodarjenju z odpadki, požarni varnosti in varstvu pri delu, pretovarjanja ter tudi dajanja prve pomoči. Za to osebo obstaja tudi priročnik za delo, ki so ga pripravili deležniki s področja ravnanja z odpadki na Štajerskem (*Abfallwirtschaftsplan 2010 des Abfallwirtschaftsverbandes, Leoben*).

Primer sodelovanja med (mestnima) občinama predstavlja tudi sporazum med mestoma Linz in Innsbruck, o sežigu 50.000 – 75.000 ton odpadkov letno iz Innsbrucka v sežigalnici odpadkov v lasti mesta Linz, ki je koristen za obe pogodbeni strani (sežigalnica ima preveliko kapaciteto za mesto Linz) (*Inter-municipal EfW cooperation »unique« in Austria*).

Danska

Danska je sprejela Zakon o varovanju okolja (*Miljøbeskyttelsesloven*) že leta 1979. Pravna podlaga za ravnanje z odpadki je določena v 6. poglavju tega zakona in v Uredbi o ravnanju z odpadki (*Affaldsbekendtgørelsen*). Gospodarjenje z odpadki na Danskem se nekoliko razlikuje od gospodarjenja v drugih prikazanih državah članicah EU, ker so občine odgovorne za vse odpadke (določenih frakcij), ki se ustvarijo na njenem ozemlju, ne glede na njihov izvor. Ta odgovornost vključuje med drugim tudi zdravila, papir, in embalažni material iz gospodinjstev in podjetij, vključno z mešanimi odpadki. Vsi občinski sistemi pa imajo zbirne centre tudi za zbiranje kosovnega

materiala in nevarnih odpadkov. Zbiranje materiala, namenjenega za recikliranje (plastika in kovine), ne sodi v pristojnost občin, prav tako ne zbiranje bioloških odpadkov, baterij in elektronskih odpadkov ter gradbenih odpadkov. Navedene frakcije sodijo v okvir odgovornosti proizvajalcev teh odpadkov. Od leta 2010 pa v pristojnost občin ne sodi tudi recikliranje odpadov. Pred tem se je recikliranje v veliko primerih zagotavljalo s pogodbami z zasebnimi družbami za recikliranje ali prek delovanja medobčinskih družb. (National waste management review, 2012, str: 47, 48).

Danska je opustila odlaganje organskih odpadkov v letu 1997. Večina organskih odpadkov pa se ne sortira in končajo v sežigalnicah. Nekatere občine pa so ustanovile posebne zbirne sheme za organske odpadke, ki se uporabljajo za proizvodnjo t.i. bio plina in komposta v kompostarnah oziroma v drugih obratih za biološko obdelavo organskih odpadkov. Nekatere občine podpirajo tudi kompostiranje na domovih in ponujajo tudi posebne kontejnerje, ki so namenjeni kompostiranju. (Separate Collection in EU-28).

Nacionalni program upravljanja z odpadki (*The National Waste Management Plan*) iz leta 2014 uvaja več iniciativ, ki naj bi omogočile doseganje ciljev ustreznega deleža recikliranja za določene frakcije komunalnih odpadkov (Nacionalni program 2014, str. 6 - 7). Strategija nacionalnega programa je zagotoviti podporo razvoju novih shem za zbiranje odpadkov v občinah, ki naj bi državljanom omogočile boljši dostop do možnosti odlaganja sortiranih odpadkov in tako zagotovile večji delež recikliranja odpadkov (vključno organskih odpadkov, plastike in kovin) (Separate Collection in EU-28).

Nacionalni cilj je doseči, da bo 50 % organskih odpadkov, papirja, kartona, stekla, plastike, kovin in lesa iz komunalnih odpadkov (gospodinjskih odpadkov) zbrano do leta 2022. Za doseg tega cilja so odgovorne občine z uvajanjem shem zbiranja, ki bodo zagotovile doseganje tega cilja na nacionalnem nivoju, v obliki kakršnekoli sheme zbiranja odpadkov, ki jo bodo izbrale. Eden od nacionalnih ciljev je vključiti tudi t.i. »mokre odpadke« kot ločeno zbiranje poleg t.i. »suhih odpadkov«, kot so steklo, papir in karton, ki se tradicionalno zbirajo ločeno (Separate Collection in EU-28).

Partnerstvo med različnimi deležniki, kot so občine, gospodarske družbe, oblikovalci, antropologi in drugi, naj bi zagotovilo preprost in enostaven dostop do sistema ravnanja z odpadki. Strategija prav tako poudarja pomen osveščanja pomena ločevanja in recikliranja odpadkov prek oglaševalnih kampanj. Pri tem so v veliko pomoč primeri dobre prakse pri sortiranju odpadkov (Separate Collection in EU-28).

Občine so pristojne za gospodarjenje komunalnimi odpadki (že navedenih frakcij) na podlagi Zakona o varovanju okolja (*Environmental Protection Law*) in več drugih zakonov, posebej še Zakona o odpadkih (*Act on Waste*). Občine morajo pripraviti 6 oziroma 12 letne načrte gospodarjenja z odpadki, ki so osnovani na Nacionalnem programu upravljanja z odpadki, ob tem pa morajo tudi določiti, kateri sistem zbiranja odpadkov bodo uporabile za različne frakcije komunalnih odpadkov. V državi se lahko uvedeta predvsem dve različni shemi zbiranja odpadkov. Prva je t.i. »alokacijska shema« (*anvisningsordning*), po kateri je proizvajalec odpadkov odgovoren za zbiranje odpadkov. Druga oblika so t.i. »zbiralne sheme« (*indsamlingsordning*), po kateri je občina odgovorna za gospodarjenje z odpadki in tudi njihovo zbiranje na domovih (od vrat do vrat) ter njihov prevoz do zbiralnic (*bring points*). Zakon o varovanju okolja določa, da v primeru, če občina ustanovi lastno shemo zbiranja odpadkov, v tej občini ne sme biti ustanovljena tej konkurenčna shema zbiranja odpadkov (Separate Collection in EU-28).

Vsaka občina ima pravico, da se sama odloči, kakšno shemo zbiranja komunalnih odpadkov bo uvedla, in je pristojna za zagotovitev ustreznih kapacitet za zbiranje komunalnih odpadkov. Zaradi obstoja več opcij za zbiranje različnih frakcij komunalnih

odpadkov se te med občinami lahko razlikujejo. Zbiranje papirja in kartona mora biti organizirano v naseljih, ki imajo več kot 1.000 prebivalcev, za zbiranje stekla za recikliranje pa v naseljih, ki imajo več kot 2000 prebivalcev. Obstajati morajo tudi zbirne sheme za kovine in plastiko (Separate Collection in EU-28).

Večina občin (okoli 80 %) je s pogodbo pooblastila določeno podjetje za zbiranje odpadkov. Obstaja nekaj velikih nacionalnih zbiralcev odpadkov in nekaj regionalnih. Velike občine gospodarijo z odpadki, ki so v njihovi pristojnosti, same, male občine pa sodelujejo v obliki ustanavljanja medobčinskih družb za upravljanje z odpadki. Okoli 60 – 70 % občin opravlja dejavnost zbiranja in/ali gospodarjenja z odpadki prek regionalne organizacije, združenja za gospodarjenje z odpadki ali prek medobčinske družbe, saj jih je večina premajhnih, da bi lahko ekonomično te naloge opravljale same (National waste management review, 2012, str: 48).

Steklo, papir, karton, plastika in kovine se lahko zbirajo v zbiralnicah (*bring points*) ali v centrih za recikliranje (*civic amenity sites*). Centre za recikliranje upravlja občina, ki se lahko odloči, katere vrste odpadkov državljanji lahko odlagajo v tovrstnih centrih. Običajno sprejemajo vse vrste odpadkov, razen hrane in mešanih gospodinjskih odpadkov. V nekaterih občinah je možno tudi zbiranje kosovnih odpadkov, med katere se vključuje tudi steklo, karton in kovinski odpadki. Steklo se lahko zbira tudi po domovih (sistem od vrat do vrat), kar povečuje delež zbranih odpadkov (Separate Collection in EU-28).

Na Danskem ločijo zbirne točke (*Collection points - nærgenbrugsstationer*), kjer sprejemajo samo nekatere vrste odpadkov in niso dostopne z osebnimi vozili, od postaj za recikliranje (*Recycling stations - genbrugsstation*), kjer je moč odložiti tudi odpadke, ki se sicer ne zbirajo s kosovnim odvozom, kot so npr. gradbeni odpadki. Tu je na razpolago tudi zaposleno osebje. Mešanih odpadkov pa tudi na postajah za recikliranje ni možno odložiti. Te postaje so tako le delno primerljive z zbirnimi centri v Sloveniji.

Na Danskem deluje tudi 25 sežigalnic odpadkov, ki procesirajo (predvsem mešane) odpadke gospodinjstev in podjetij. Večina sežigalnic je v lasti občin ali medobčinskih družb. Sodelovanje med občinami zagotavlja, da dosežajo potrebno zmogljivost (Waste management policy in Denmark, 2014. str. 14).

Hrvaška

Področje gospodarjenja z odpadki urejata predvsem Zakon o vzdržnem gospodarjenju z odpadki (*Zakon o održivom gospodarenju otpadom*) iz leta 2013 (v nadaljnjem besedilu Zakon) ter Pravilnik o gospodarjenju z odpadki (*Pravilnik o gospodarenju otpadom*) iz leta 2014 (v nadaljnjem besedilu Pravilnik).

Zakon v 4. členu (14. točka prvega odstavka) določa da so »zgradbe za gospodarjenje z odpadki« (*građevine za gospodarenje otpadom*): zgradba za zbiranje odpadkov (skladišče odpadkov, postaja za pretovarjanje in reciklažno dvorišče (*reciklažno dvorište*), zgradba za obdelavo odpadkov in center za gospodarjenje z odpadki (*centar za gospodarenje otpadom*).

Reciklažno dvorišče je nadzorovan ograjen prostor, ki je namenjen ločenemu zbiranju in občasnemu skladiščenju manjših količin posebnih vrst odpadkov.

Enota lokalne samouprave:

- ki ima 1.500 ali manj prebivalcev, a ni zagotovila delovanje funkcioniranje reciklažnega dvorišča, mora zagotoviti na svojem področju delovanje mobilne enote, ki se v smislu tega zakona izenačuje z reciklažnim dvoriščem;

- ki ima več kot 1.500 prebivalcev, mora zagotoviti delovanje najmanj enega reciklažnega dvorišča in še enega za vsakih naslednjih 25.000 prebivalcev na svojem območju,
- ki ima več kot 100.000 prebivalcev, mora zagotoviti delovanje najmanj štirih reciklažnih dvorišč in še po eno za vsakih naslednjih 30.000 prebivalcev na svojem območju;
- mora v naseljih, v katerih ni reciklažnega dvorišča, organizirati njegovo delovanje z mobilno enoto, ki se v smislu tega zakona izenačuje z reciklažnim dvoriščem;
- mesto Zagreb mora zagotoviti delovanje vsaj enega reciklažnega dvorišča v vsaki mestni četrti (35. člen Zakona).

Lokalne skupnosti (občine in mesta) morajo zagotoviti, da prostorska lokacija reciklažnega dvorišča oziroma način dela mobilne enote omogoča dostopno koriščenje teh storitev vsem prebivalcem območja, za katerega so bila ustanovljena reciklažna dvorišča (oziroma organizirane mobilne enote) (35. člen Zakona).

Reciklažno dvorišče je zgradba za gospodarjenje z odpadki in mora biti predvidena v prostorskem načrtu, za katero je potrebno izdelati tehnično dokumentacijo in pridobiti ustrezna dovoljenja. Reciklažno dvorišče mora biti prometno dostopno, označeno skladno s Pravilnikom, mora biti opremljeno z ustrezno tehtnico ter z video nadzorom, če se na reciklažnem dvorišču opravlja tudi trgovanje z odpadki. Vpliv reciklažnega dvorišča na bližnja zemljišča in zgradbe mora biti zmanjšan na najmanjšo mogočo raven, posebno glede hrupa, prahu in povzročanja neprijetnih vonjav (Spletna stran FZOEU).

Poleg navedenega mora reciklažno dvorišče izpolnjevati tudi:

- okoljske standarde: ločitev dela, kjer se gospodari z odpadki, onemogočanje odtoka meteorne vode, ki je prišla v stik z odpadki, v zemljo, podzemne vode in morje; onemogočenje prehajanje odpadkov (raznašanje, razlivanje, izpust) v okolje, ustrezna talna površina, ki je odporna na kemično delovanje odpadkov; v primeru gospodarjenja z nevarnimi odpadki mora reciklažno dvorišče biti pokrito, onemogočen mora biti dotok meteorskih vod do odpadkov;
- varnostne standarde: onemogočen pristop nepooblaščenim osebam, opremljenost s sredstvi za zaznavo in gašenje požarov, s sredstvi za čiščenje, na vidnem in dostopnem mestu morajo biti objavljeni napotki za delo ter zagotovljena ustrezna razsvetljava (Spletna stran FZOEU).

Posredno je predvidena tudi primerna velikost (kvadratura) in cena reciklažnega dvorišča, saj državni Sklad za zaščito okolja in energetska učinkovitost (*Fond za zaščito okolja i energetska učinkovitost*) (v nadaljnjem besedilu FZOEU) sofinancira izgradnjo reciklažnih dvorišč v velikosti od 1600 m² do 2000 m² oziroma do skupne vrednosti investicije 2 mio HRK (Spletna stran FZOEU).

Centri za gospodarjenje z odpadki (CGO) so infrastrukturni investicijski projekti za gospodarjenje s komunalnimi odpadki na regionalnem nivoju. CGO je skup zgradb in opreme za obdelovanje (*obradu*), uporabo (*oporabu*) in/ali ravnanje (*zbrinjavanje*) z odpadki. Običajno se sestoji iz opreme za mehanično-biološko obdelavo odpadkov, zgradb, potrebnih za delo centra, naprav za obdelavo odpadnih voda, notranje infrastrukture, druge opreme, odlagališča za ostanek odpadkov ter postaj za pretovarjanje (*pretovarne stanice*) (Spletna stran FZOEU).

Dejansko na Hrvaškem CGO razen dveh izjem še ne obstajajo, se pa predvideva njihova izgradnja za področje posamezne ali več županij. Vlada je v letu 2015 sprejela Spremembe načrta gospodarjenja z odpadki v Republiki Hrvaški za obdobje od 2007 - 2015 (*Izmjene plana gospodarjenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007. –*

2015. godine), na podlagi katerega se predvideva vzpostavitev dvanajstih tovrstnih centrov, za eno ali več (do 5) županij (Spletna stran FZOEU).

Postaje za pretovarjanje so (1) zgradbe za pripravo in pretovor odpadkov na poti do CGO in so namenjene obdelavi in odlaganju (ter morda tudi začasnemu skladiščenju) ter (2) vozila velike zmogljivosti za prevoz odpadkov na večje razdalje. Te postaje so dislociran del CGO, prek katerega CGO prejema odpadke iz oddaljenih lokacij. Z (županijskimi) plani gospodarjenja z odpadki in študijami izvedljivosti CGO se morajo podrobno definirati vsebine dela CGO, tehnologija obdelave odpadkov, obseg, porazdelitev, namen postaj za pretovarjanje, tok vseh vrst odpadkov znotraj županije (regije) ter možen vliv CGO na ljudi ter okolje (Spletna stran FZOEU).

Pogoj za izgradnjo CGO je sprejet županijski prostorski plan z lokacijo CGO in vseh postaj za pretovarjanje ter obstoj županijskega komunalnega podjetja, ki je v popolni javni lasti (županije ali županije in lokalnih skupnosti), za opravljanje komunalne dejavnosti v skladu z nacionalnim planom gospodarjenja z odpadki. Temu sledi podpis dogovora o izgradnji in uporabi bodočega CGO med županijo in njenimi enotami lokalne samouprave, če gre za CGO, ki bo deloval v okviru ene županije, oziroma medžupanijskega dogovora, če gre za CGO, ki bo deloval za več županij. Ministrstvo, pristojno za okolje (*Ministarstvo zaščite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva*), je izdalo Smernice za pripravo in financiranje projekta izgradnje CGO. Pripravo projektov za CGO oziroma potrebne dokumentacije se večinoma financira prek FZOEU z javnimi sredstvi (z EU sredstvi 90%, 10% pa prispevajo enote lokalne samouprave). CGO se projektira za časovno obdobje od 25 do 30 let, za financiranje delovanje CGO pa se predvideva ustvarjanje lastnih prihodkov iz naslova plačil blaga in storitev CGO s strani uporabnikov (Spletna stran FZOEU).

Nemčija

Na podlagi nemške ustave je gospodarjenje z odpadki v pristojnosti tako zveze, kot tudi zveznih dežel (*Bundesländer*) in nižjih upravnih enot. Zveza (zvezno ministrstvo pristojno za okolje) določa prioritete in sodeluje pri izvajanju zakonov, nadzoruje strateško načrtovanje in tudi določa pogoje za izgradnjo in delovanje objektov za gospodarjenje z odpadki. Pristojnost zveznih dežel in nižjih upravnih enot je omejena na področja, ki jih ne zvezna zakonodaja ne ureja. Tako ima vsaka zvezna dežela svoje zakone in svoj sistem gospodarjenja z odpadki. Urejanje področja komunalnih odpadkov sicer spada v pristojnost zveznih dežel, ki pa delegirajo konkretno upravljanje tega področja na nižje upravne enote in občine (National waste management review, str. 21, 22; Separate Collection in EU-28).

Na zveznem nivoju področje gospodarjenja z odpadki ureja predvsem Zakon o ravnanju z odpadki (*Kreislaufwirtschafts- und Abfallgesetz, KrW-/AbfG*) Cilj tega zakona je, podobno kot v drugih najbolj razvitih državah članicah EU, z recikliranjem doseči krožno gospodarstvo. Na državnem nivoju sicer ne obstaja nacionalni program ravnanja z odpadki, ker se tovrstne programe pripravlja na nivoju 16 zveznih dežel (National waste management review, str. 21 - 23). Na zveznem nivoju gospodarjenje z odpadki ureja tudi Uredba o embalaži (*Verpackungsverordnung*), ki predpisuje ločevanje odpadkov in specifične cilje za ponovno uporabo in recikliranje embalažnih odpadkov (Separate Collection in EU-28).

Za gospodarjenje s komunalnimi odpadki so pristojne lokalne oblasti. Večinoma je zbiranje teh odpadkov zagotovljeno z ločenim zbiranjem štirih frakcij v ločenih zabojnikih v okviru gospodinjstev: papir in karton, lahka pakirna embalaža, biološki odpadki in mešani odpadki. Sistem je zelo podoben slovenskemu, s tem da se predpisana vsebina rumenega zabojnika (odpadne embalaže) med posameznimi zveznimi deželami in občinami lahko precej razlikuje. Odpadno steklo se ne zbira po

sistemu od vrat do vrat, ampak na zbirnih točkah, pogosto se ga ločuje na tri frakcije (prozorno, rjavo in zeleno). Gospodinjstva imajo dostop tudi do ene ali več zbiralnic odpadkov (*recycling stations*) za kosovne odpadke, električne in elektronske odpadke, nevarne odpadke in za različne oblike domačih gradbenih odpadkov. Lokalne oblasti zaračunajo gospodinjstvom odvoz odpadkov za mešane odpadke in biološke odpadke, v primeru, da imajo tovrstne zabojujke. Lokalne oblasti lahko zbirajo odpadke tudi od podjetij (te storitve uporabljajo predvsem manjša podjetja na njihovem območju). Nemčija je bila prva država članica EU, ki je uvedla (finančno) odgovornost proizvajalca za embalažne odpadke v letu 1991. Proizvajalci in prodajalci imajo finančno obveznost za zbiranje in gospodarjenje z odpadno embalažo (v ta sistem so vključeni papir, steklo in lahka embalaža), tako da gospodinjstva ne financirajo zbiranja teh frakcij komunalnih odpadkov, razen posredno pri samem nakupu teh izdelkov. Prvotni sistem, kjer je odgovornost proizvajalcev izvajalo zgolj eno monopolno podjetje v državi (Dual System Deutschland), je bil nadomeščen s konkurenčnim sistemom, tako da v državi obstaja 10 različnih shem izvajanja odgovornosti proizvajalcev (Review of plastic waste in municipal waste stream, 2014, str:3 – 5, 1991; Separate Collection in EU-28).

V Nemčiji, v skladu z zveznim zakonom o nadzoru izpustov (*BImSchG*) potrebujejo dovoljenja (licenco) proizvodni obrati in večji obrati za skladiščenje in razgradnjo odpadkov. Imeti morajo zmogljivosti skladiščenja najmanj 30 ton nevarnih odpadkov ali 100 ton nenevarnih odpadkov. Za odpadne kovine oziroma izrabljena vozila pa se zahteva skladiščna površina najmanj 1000 m². Za obrate za predelavo se zahteva zmogljivost predelave najmanj 1 t/h za nevarne odpadke in najmanj 10 t/h za druge odpadke; za izrabljena vozila pa razgradnja najmanj 5 vozil na teden. Obrati, kjer se odpadki skladiščijo za daljše obdobje (več kot eno leto), morajo na podlagi tega zakona dobiti dovoljenje ne glede na svojo zmogljivost. Obrati, ki ne dosegajo minimalnega praga, pa potrebujejo gradbeno dovoljenje za gradnjo in rekonstrukcijo stavb. (Obrati za ravnanje z odpadki, Priročnik, 2012, str: 9,10). Obrati, ki ne potrebujejo posebnega dovoljenja, morajo na podlagi 22. člena tega zakona delovati tako, da se prepreči oziroma minimizira predvidljive škodljive učinke na okolje (*BImSchG*, 22. člen). Med tovrstne obrate spadajo po nekaterih virih tudi zbirni centri (*Abfallwirtschaftshof*) (Wikipedia, spletna enciklopedija)

Nizozemska

Na Nizozemskem obstaja razlika med ločevanjem odpadkov s strani državljanov in ločevanjem (po zbiranju) odpadkov s strani družb, ki gospodarijo z odpadki. V primeru ločevanja odpadkov s strani državljanov je iniciativa na posameznih gospodinjstvih, tovrstno ločevanje pa omogočajo občine (ECPRD 2033).

Zakon o upravljanju z okoljem (angl. *Environmental Management Act*, niz. *Wet milieubeheer - Wm*) predpisuje integralni pristop k upravljanju z okoljem in predstavlja pravno osnovo za vlogo nacionalnih, regionalnih in lokalnih oblasti na tem področju. Na podlagi tega zakona mora od leta 2002 Ministrstvo za infrastrukturo in okolje pripraviti nacionalni program upravljanja z odpadki (niz. *Landelijk Afvalbeheerplan*), ki mora upoštevati EU model hierarhije gospodarjenja z odpadki in ločeno zbiranje odpadkov. Drugi nacionalni program je veljal za obdobje od leta 2009 do 2015 z nekaterimi elementi pa do leta 2021. Glavni cilj ločenega zbiranja odpadkov je prihranek virov (surovin) in energije, kar posledično pomeni manjšo emisijo CO₂ v ozračje. Cilj na področju komunalnih odpadkov (v originalu gospodinjstvi odpadki – *huishoudelijke afvalstoffen*) je bil povečati predelavo odpadkov od 51 % v letu 2006 na 99 % v letu 2015. Od 99 % predelanih odpadkov se jih mora vsaj 60 % reciklirati, (kar je večji delež, kot ga predvideva zakonodaja EU) (leta 2006 se jih je 47 %). Cilj drugega načrta je bil tudi opustiti klasično odlaganje odpadkov, razen za tiste odpadke, ki se jih ne da predelati ali sežgati. Za leto 2020 je nacionalni cilj doseči 75 % ločitev gospodinjstvih

odpadkov ter uveljavitev t.i. krožnega gospodarstva (Spletna stran Evropske agencije za okolje).

Za področje okoljske politike je na državnem nivoju pristojno Ministrstvo za infrastrukturo in okolje, ki pripravlja nacionalno politiko in strategijo ter zagotavlja implementiranje EU zakonodaje. Deželne vlade so odgovorne za prenos nacionalne politike z izdajo okoljskih dovoljenj in nadzorom obratov za predelavo odpadkov in predpisovanjem omejitev glede povzročanja hrupa in emisij. Občine so odgovorne za implementacijo nacionalne strategije o upravljanju z okoljem in sprejemajo uredbe, ki se nanašajo na ločevanje, zbiranje, obdelavo, recikliranje in ravnanje z odpadki na svojem območju (Separate Collection in EU-28, Spletna stran nizozemske vlade).

Splošna pravila glede zbiranja odpadkov ureja Zakon o upravljanju z okoljem (v nadaljnjem besedilu Zakon) v členih 10.21 do 10.29. Zakon (člen 10.14) določa, da mora biti na vseh treh upravnih nivojih pripravljen načrt gospodarjenja z odpadki. V členu 10.21 je predpisano, da mora vsaka občina, bodisi v sodelovanju z drugimi občinami ali na drug način, zagotoviti, da se komunalni odpadki, z izjemo kosovnega materiala, zbirajo vsaj enkrat tedensko. Biološki odpadki se morajo po zakonu zbirati ločeno, uvedba ločenega zbiranja ostalih komunalnih odpadkov pa je v pristojnosti občinskih svetov. Vsaka občina mora zagotoviti minimalne pogoje, da se kosovni komunalni odpadki odlagajo na vsaj enem mestu v občini oziroma v drugi občini, s katero občina sodeluje (člen 10.22). Občinski svet mora (člen 10.23) sprejeti uredbo o odpadkih (*afvalstoffenverordening*), ki mora vsebovati najmanj pravila o transferu komunalnih odpadkov do zbirne službe, določene z uredbo (angl. *collection service*, niz. *aangewezen inzameldienst*), do druge osebe, ali do določenega mesta. S to uredbo se lahko določi tudi pravila o zbiranju komunalnih odpadkov (člen 10.24). Z uredbo se mora določiti pravila: za preprečevanje onesnaževanja okolja, čiščenje odpadnih snovi, ki pridejo v okolje, ter obstoja odpadkov na kraju, ki je viden javnosti (člen 10.25). Uredba mora določiti, da se gospodinjski odpadki zbirajo v bližini vsakega prebivališča s frekvenco, ki je določena v uredbi, ne sme pa se zbirati odpadkov le na delu občinskega teritorija. Pri pripravi uredbe mora sodelovati tudi prebivalstvo in zainteresirane pravne osebe v občini na način, ki je določen v Zakonu o občinah (*Municipalities Act*) (člen 10.26 Zakona o upravljanju z okoljem). Na podlagi člena 10.29 Zakona o upravljanju z okoljem se v primerih, da gre za učinkovito upravljanje z gospodinjskimi odpadki širšega pomena, lahko z uredbo občinskega sveta določi tudi zbiranje tovrstnih odpadkov. Ti lahko v vsakem primeru vključujejo pravila, ki od občin zahtevajo ukrepe ali vzpostavitev ali vzdrževanje naprav za namene zbiranja tovrstnih odpadkov (*Environmental Management Act*).

Zakon torej ne določa specifičnih zahtev za delovanje lokalnega sistema zbiranja odpadkov in tudi ne zbirnih centrov. Te so predpisane v uredbah občin (*afvalstoffenverordening*). Člen 10.23 Zakona o upravljanju z okoljem pa predpisuje, da mora vsaka občina sprejeti tovrstno uredbo. Sistemi zbiranja odpadkov v državi so tako različni in prilagojeni občinskim uredbam. Vsaka občina ureja ločeno zbiranje odpadkov na svoj način, pri čemer pa se morajo dosegati nacionalni cilji in usmeritve (Separate Collection in EU-28).

Občine morajo torej zagotavljati zbiranje komunalnih odpadkov, so pa proste v tem, ali to opravljajo same ali za to pooblastijo podjetje iz te dejavnosti. V letu 2006 je od skupaj 458 občin 174 občin (38 % vseh, 29 % prebivalstva) zaupalo zbiranje odpadkov zasebnim družbam, 115 občin (25 % vseh občin, 27 % prebivalstva) je to zaupalo javnim družbam, tretja skupina občin (14 % občin in 9 % prebivalstva) pa je zbirala komunalne odpadke v sodelovanju z bližnjimi mesti, četrta skupina občin (23 % občin in 35 % prebivalstva) pa je te storitve zagotavljala sama. (Bel Germà et al., 2008, str. 7). Na Nizozemskem ima 4 % občin sporazum s sosednjimi občinami o zbiranju odpadkov. V zvezi z stroškovno učinkovitostjo tovrstnih sporazumov sta bili za

Nizozemsko narejeni dve študiji za obdobje 1998 – 2010, ki sta pokazali, da tovrstno sodelovanje sicer znižuje stroške, po eni od teh dveh študij pa razlike v stroških niso bile statistično značilne (Bel Germà in Warner E. Mildred, 2014, str:5, 26).

Na regionalnem nivoju v državi delujejo sežigalnice odpadkov (po podatkih iz leta 2014 jih je bilo 13), ki so namenjene za pretvorbo mešanih (tudi komunalnih) odpadkov v električno energijo (leta 2012 je bilo 31 % kapacitet teh sežigalnic zasebnih, ostale pa so bile v javni lasti občin in regij), ki so v tem letu proizvedle 3.573 GWh električne energije. Za izgradnjo sežigalnice je potrebno pridobiti ustrezna dovoljenja regije (Afvalverwerking in Nederland, 2014, str:26).

Sežigalnice uporabljajo integralni pristop k obdelavi podatkov. Tako največja sežigalnica (*Afval Energie Bedrijf - AEB*) v Amsterdamu opravlja to dejavnost tudi za 19 sosednjih občin in naj bi bila tudi največja sežigalnica odpadkov na svetu (s kapaciteto 4.400 ton odpadkov na dan). Dejansko kar 99 % odpadkov pripravi za nadaljnjo uporabo, najprej z mehanično separacijo odpadkov, ki jih reciklirajo, pa tudi po sežigu, ko npr. t.i. spodnji pepel operejo in pripravijo za uporabo za potrebe gradbeništva. Ob proizvodnji električne energije zagotavlja tudi lokalno ogrevanje 18.000 gospodinjstev. Sežigalnica ima pogodbe z tremi nacionalnimi družbami za zbiranje in transport odpadkov (Report on the duty visit to the United Kingdom, the Netherlands, Denmark and Sweden, 2014, str. 55-58). Na regionalnem nivoju v državi deluje tudi 24 obratov, ki so namenjeni predelavi bioloških odpadkov (Afvalverwerking in Nederland, 2014, str: 31).

Norveška

Gospodarjenje z odpadki se ureja na različne načine in v sodelovanju med regulatorji na državnem in občinskem nivoju. Na državnem nivoju se določa splošen okvir, ki občinam in podjetjem dopušča relativno proste roke pri oblikovanju lokalnega sistema zbiranja in gospodarjenja z odpadki (Spletna stran norveške Agencije za okolje). Zadnji (veljavni) nacionalni načrt gospodarjenja z odpadki (*National Waste Management and Prevention Plan »From Waste To Resources«*) je pripravilo ministrstvo, pristojno za okolje, leta 2013.

Osnovne pogoje za zbiranje in gospodarjenje z odpadki ureja Zakon o nadzoru nad onesnaževanjem (*Pollution Control Act*) iz leta 1981 s spremembami (zadnja razpoložljiva iz leta 2003), v katerem je 5. poglavje namenjeno urejanju področja odpadkov.

Drugi odstavek 27. člena tega zakona definira »gospodinjske odpadke kot odpadke iz zasebnih gospodinjstev, vključno z večjimi predmeti, kot je npr. pohištvo in podobni predmeti«. V tretjem odstavku 29. člena zakona je določeno, da mora občina imeti zbiralnico (*waste storage sites*) ali naprave za obdelavo ali odstranitev (*waste treatment and disposal plants*) za gospodinjske odpadke in dolžnost sprejemati tovrstne odpadke. Agencija za okolje lahko določi, da mora imeti občina tudi naprave za posebne odpadke in industrijske odpadke ter dolžnost sprejemati tovrstne odpadke. Za tovrstne naprave (*facilities*) lahko nadzorna agencija določi dodatne pogoje za njihovo delovanje (*Pollution Control Act*).

V 30 členu tega zakona je v zvezi z zbiranjem odpadkov na predpisano naslednje:
 »Občine morajo pripraviti načrte za zbiranje gospodinjskih odpadkov. Agencija za okolje lahko s predpisi ali v posamičnih primerih z odločbo naloži občini uvedbo zbiralnih shem za sortirane odpadke. Takšna uredba mora temeljiti na splošni oceni stroškov, ki bodo nastali in na pozitivnih učinkih, ki bodo nastali za okolje.

Občine lahko izdajo uredbe, ki določajo, da se zbiranje komunalnih odpadkov nanaša zgolj na naseljena območja, izključi določeno vrsto gospodinjskih odpadkov iz občinskega zbiranja odpadkov in ločevanje določenih vrst odpadkov. Na podlagi podane vloge lahko tudi določene posesti (properties) izključi iz sistema zbiranja komunalnih odpadkov).

Občine lahko izdajo uredbe, s katerimi se zagotavlja primerno in higiensko skladiščenje, zbiranje in transport gospodinjskih odpadkov. Nihče ne sme zbirati odpadkov brez soglasja občine. V posebnih primerih Agencija za okolje lahko s predpisom ali v posamičnih primerih z odločbo določi, da tovrstno soglasje občine ni potrebno.« (Pollution Control Act, § 30. Municipal collection of household waste, etc.)

Za področje gospodarjenja z odpadki je pomembna tudi Uredba o odpadkih (*Waste Regulation – Avfallsforskriften*) iz leta 2004, ki v 14 poglavjih ureja gospodarjenje z različnimi odpadki. S to uredbo se je spremila tudi pristojnost občin, ki so bile prej pristojne tako za gospodinjske odpadke kot tudi za podobne odpadke od podjetij. Po tej uredbi so občine pristojne zgolj za gospodinjske odpadke, kar je posebnost sedanje norveške ureditve. Za vse ostale odpadke (to ne velja zgolj za proizvajalce in prodajalce, pač pa tudi npr. tudi za šole in restavracije) pa so odgovorni lastniki odpadkov (Separate Collection in EU – 28; Spletna stran European Compost Network).

Večina zbirnih shem, ki se nanaša na odpadke od embalaže, je osnovana na sporazumu med državo in gospodarstvom, saj je obveznost proizvajalcev, da zagotovijo pogoje in sredstva, da so njihovi proizvodina koncu svojega življenjske dobe zbrani in reciklirani (Separate Collection in EU – 28).

Veliko občin dovoli občanom, da kompostirajo svoje organske odpadke v domačih kompostnikih in jim zato ustrezno znižajo stroške odvoza odpadkov, ali dajejo popust za nakup certificiranih kompostnikov, kar opravlja okoli 1 % prebivalstva. Na nivoju države deluje (podatki so iz leta 2011) tudi 62 centraliziranih obratov za predelavo organskih odpadkov, pri čemer prevladuje kompostiranje. Največji tovrstni obrat je v bližini mesta Stavanger, s kapaciteto predelave 28.000 ton organskih odpadkov letno (Spletna stran European Compost Network).

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1. Administrativne in druge posledice

a) V postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov

Predlog zakona bo imel minimalni vpliv na delo lokalne javne uprave. Občine se bodo v primeru možnosti souporabe zbirnega centra za ločeno zbiranje komunalnih odpadkov po tem zakonu, morale dogovoriti o pogojih in načinu odlaganja odpadkov v zbirnem centru, ki je vzpostavljen na območju druge občine oziroma o skupni izgradnji zbirnega centra.

b) Pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov

Predlog zakona nima posledic za obveznosti strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2. Presoja posledic za okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike

Predlog zakona ne bo imel posledic za okolje, saj bo souporaba zbirnega centra, ki je zgrajen na območju sosednje občine, prišla v poštev le v primeru, da je le-ta prevelik za dejanske potrebe njenih prebivalcev oziroma bodo obstajali pogoji za izgradnjo skupnega zbirnega centra in bo tudi z vidika prostorskih in varstvenih vidikov to omogočeno.

6.3. Presoja posledic za gospodarstvo

Predlog zakona bo imel posledice za gospodarstvo zaradi gospodarnejše in racionalnejše ter bolj fleksibilne izgradnje zbirnih centrov za ločeno zbiranje odpadkov in s tem razbremenitev lokalnih skupnosti pri izvajanju te gospodarske javne službe.

6.4. Presoja posledic na socialnem področju

Predlog zakona nima neposrednih posledic na socialnem področju.

6.5. Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja

Predlog zakona nima posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6. Izvajanje sprejetega predpisa

Za izvajanje predpisa so pristojni državni organi in organi lokalnih skupnosti.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – UPB, 49/06 – ZmetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15 in 30/16) se druga točka tretjega odstavka 149. člena spremeni tako, da se glasi:

»2. metodologijo za oblikovanje cen in tehnične, vzdrževalne, organizacijske ter druge ukrepe in normative za opravljanje javnih služb iz prvega odstavka tega člena.«

2. člen

Za 149. členom se dodata novi 149. a in 149. b člen, ki se glasita:

»149. a člen

(standardi za vzpostavitev zbirnih centrov za ločeno zbiranje odpadkov)

- (1) Na območju vsake občine in za vsako naselje z več kot 8.000 prebivalci je treba urediti najmanj en zbirni center, opremljen za ločeno zbiranje.
- (2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka zbirnega centa ni treba urediti na območju občine, ki ima manj kot 3.000 prebivalcev, če je v okviru javne službe zagotovljeno, da povzročitelji komunalnih odpadkov lahko oddajajo ločene frakcije najmanj v enem zbirnem centru na območju sosednjih občin.
- (3) Za naselje z več kot 25.000 prebivalci je treba urediti najmanj dva zbirna centra, opremljena za ločeno zbiranje, za naselje z več kot 100.000 prebivalci pa najmanj en zbirni center na vsakih 80.000 prebivalcev.

149. b člen

(skupna vzpostavitev in uporaba zbirnega centra za ločeno zbiranje komunalnih odpadkov)

Ne glede na določbo prejšnjega člena občina na svojem območju ni dolžna vzpostaviti zbirnega centra, če je v okviru javne službe zagotovljeno, da povzročitelji komunalnih odpadkov lahko oddajajo ločene frakcije komunalnih odpadkov v zbirnem centru na območju sosednje občine in če se občini o tem pisno dogovorita. Občini se lahko dogovorita tudi o skupni izgradnji oziroma vzpostavitvi zbirnega centra.«

Dosedanji 149. a in 149. b člen postaneta 149. c in 149. d člen.

KONČNE DOLOČBE

3. člen

- (1) Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati 15. člen Odredbe o ravnanju z ločeno zbranimi frakcijami pri opravljanju javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki (Uradni list RS, št. 21/01 in 41/04 – ZVO-1).
- (2) Ta zakon začne veljati 15. dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

V skladu z drugo točko tretjega odstavka 149. člena vlada med drugim podrobneje predpiše tudi oskrbovalne standarde za opravljanje javne službe zbiranja določenih vrst komunalnih odpadkov. Vladna je tako z Odredbo o ravnanju z ločeno zbranimi frakcijami pri opravljanju javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki predpisala standarde za vzpostavitev zbirnih centrov za ločeno zbiranje odpadkov. S predlagano spremembo standardov ne bi določala vlada s podzakonskim aktom, temveč zakon sam.

K 2. členu

Dosedanja praksa na področju izvajanja obvezne gospodarske javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki je pokazala, da obveznost občin (ki imajo več kot 3.000 prebivalcev), da na svojem območju vzpostavijo zbirni center za ločeno zbiranje komunalnih odpadkov, pogosto predstavlja preveliko finančno breme. Tudi izbira primerne lokacije velikokrat predstavlja velik problem.

Standardi, ki jih zdaj vlada določa z odredbo, prenašamo v ZVO, ki bo določal izjeme glede obveznosti občin za vzpostavitev zbirnega centra za ločeno zbiranje komunalnih odpadkov.

Če je na območju sosednje občine takšen zbirni center že zgrajen in je za njihove prebivalce oziroma njihove dejanske potrebe prevelik, je smotno, da ga kot »svojo« zbirni center lahko souporablja tudi sosednja občina, ki nima pogojev za vzpostavitev svojega zbirnega centra. V tem primeru se obe občini o tem pisno dogovorita in določita način ter pogoje uporabe. Enako se lahko občini dogovorita tudi o skupni izgradnji oziroma vzpostavitvi takšnega skupnega zbirnega centra. Ker odredba kot edini kriterij za njegovo vzpostavitev določa območje ene občine ter velikost posameznega naselja, je v primeru, če za to obstajajo pogoji, smiselno z zakonom dopustiti, da se občine o tem same dogovorijo.

K 3. členu

Člen Odredbe o ravnanju z ločeno zbranimi frakcijami pri opravljanju javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki, ki določa standarde za vzpostavitev zbirnih centrov, bo z dnem uveljavitve tega zakona prenehal veljati.

Opredeljen je splošen, 15-dnevni rok za uveljavitev dopolnitve zakona.

IV. BESEDILO ČLENA, KI SE SPREMINJA**149. člen****(obvezne občinske gospodarske javne službe varstva okolja)**

- (1) Obvezne občinske gospodarske javne službe varstva okolja so:
1. oskrba s pitno vodo,
 2. odvajanje in čiščenje komunalne in padavinske odpadne vode,
 3. zbiranje določenih vrst komunalnih odpadkov,
 4. obdelava določenih vrst komunalnih odpadkov,
 5. odlaganje ostankov predelave ali odstranjevanja komunalnih odpadkov in
 6. urejanje in čiščenje javnih površin.
- (2) Objekti in naprave, potrebni za izvajanje javnih služb iz prejšnjega odstavka, so infrastruktura lokalnega pomena.
- (3) Vlada podrobneje predpiše:
1. vrste dejavnosti, komunalnih odpadkov in nalog, ki se izvajajo v okviru javnih služb iz prvega odstavka tega člena,
 2. metodologijo za oblikovanje cen, oskrbovalne standarde in tehnične, vzdrževalne, organizacijske ter druge ukrepe in normative za opravljanje javnih služb iz prvega odstavka tega člena.
- (4) Občina zagotovi izvajanje javnih služb iz prvega odstavka tega člena skladno s predpisi iz prejšnjega odstavka in predpisi, ki urejajo gospodarske javne službe.
- (5) Če občina ne zagotovi izvajanja obvezne gospodarske javne službe iz prvega odstavka tega člena, jo zagotovi država na območju občine in za njen račun. Način zagotovitve določi vlada.

PODPIS

Mag. Matej TONIN	
------------------	--